

Høringsinnspill Meld.St. 36 og tilleggsmelding – «Energi til arbeid - langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser» fra WWF

WWF takker for muligheten til å sende inn høringsinnspill til Meld.St. 36 "Energi til arbeid". Meldingen berører mange punkter som er viktige for den grønne omstillingen. Men vi er dypt bekymret over at natur ikke er vurdert som viktig nok til å vurderes i denne meldingen og at stadig satsing på mer olje og gass bryter med klimamålene. Vi trenger derfor en kraftpolitikk som legger opp til at vi setter fart på det som er grønt og fornybart, og faser ut det fossile, samtidig som vi styrker naturforvaltningen, slik at vi ikke taper natur i prosessen.

WWFs leverer derfor følgende innspill til energimeldingen:

1. Energimeldingen må ta naturutfordringen på alvor gjennom:

- Et høyere ambisjoner for natur og havvindutbygning
- Vindkraft på land må underbygges med garantier for natur og folk
- Oppgradering og opprusting av vannkraft må skje under strenge naturforutsetninger
- Vi trenger sterkere energieffektiviseringstiltak for folk flest umiddelbart

2. Vi må fornye oljenæringen, ikke forlenge oljealderen:

- 1,5-gradersmålet må få konsekvenser for norsk oljeaktivitet
- Grønn omstilling fremfor elektrifisering av oljeplattformer med landstrøm
- Petroleumsskattesystem for mindre risiko og mer omstilling
- Globalt moratorium for mineralvirksomhet på havbunnen
- Vi trengte en ordentlig storsatsning på grønt fremfor blått hydrogen

Tillegg: Statens rolle for å ivareta natur i utbyggingen av havvind

Tillegg: Nødvendige grep for å ivareta natur i vindkraftutbygging på land

Energimeldingen må ta naturutfordringen på alvor:

- Et høyere ambisjoner for havvindutbygning og natur

Skal havvindeventyret ende lykkelig, så *må* vi ivareta marin natur, og det er derfor svært bekymringsfullt at rammeverket som meldingen presenterer ikke gjør det. Naturmangfoldloven må utvides til hele den norske sonen. En stortstilt satsning må få tilsvarende midler til miljømyndighetene for miljøkartlegging, forskning, og konsekvensanalyser, og det må sikres at vindkraft ikke fører til oppstyking av viktige leveområder eller trekkområder for truede arter. For å sørge for at utbyggingene skjer på de riktige stedene må man etablere marine arealplaner, som en del av de helhetlige forvaltningsplanene for norske havområder.

Konsesjonssystemet for havvind må innrettes slik at det stiller krav til, og premierer, utbyggere som ikke bare kan levere på «best-practice», men også utvikle nye og innovative bærekrafts- og naturløsninger. Slike kriterier må inn som en del av prekvalifiseringen, som kvalitative tildelingskriterier, og for å vinne de planlagte auksjonsprosessene for havvindkonsesjoner.

Se mer om grep som er nødvendige for å sikre natur i havvindutbyggingen i slutten av dokumentet.

- Vindkraft på land må underbygges med garantier for natur og folk

I meldingen konkluderer regjeringen at behandlingen av meldinger om nye vindkraftprosjekter nå kan starte opp der vertskommunene samtykker til det. WWF Verdens naturfond ser behovet for mer fornybar kraft på land, men under strenge naturforutsetninger. Ettersom naturhensyn verken garanteres gjennom kommunenes samtykke, eller energimeldingen for øvrig, frykter vi at man med regjeringens forslag vil kunne tillate utbygginger som risikerer å bygge ned natur og undergrave en langsiktig fornybarsatsning i Norge.

Regjeringen må sikre at vindkraft bygges på naturens premisser. Les mer om WWFs forslag for hvordan man kan bygge ut vindkraft på naturens premisser i slutten av dokumentet.

Energikommisjonen må legge en helhetlig plan for energisystemet med mål om at vi bygger ut ny fornybar energi på måter som har minst negativ naturpåvirkning, og først og fremst finner områder der man helt kan unngå urørt natur, og viktige leveområder eller trekkområder for truede arter. Tap av naturlig karbonlagring må minimeres, og urbefolkningens må gi samtykke for at konsesjon skal kunne gis.

- Oppgradering og opprusting av vannkraft kun under strenge naturforutsetninger

Regjeringen varsler i energimeldingen at de vil øke vannkraftproduksjonen ved å oppruste og utvide eksisterende kraftverk, og ved utbygging av småkraftverk og «noen større prosjekter». Vannkraft er det fysiske inngrepet i norsk natur som påvirker størst areal (Naturvernforbundet 2022), og hvordan anleggene utformes er derfor avgjørende for naturen. Tiden for store vannkraftutbygginger er forbi.

Det er viktig at det presiseres at verneplan I-IV fortsatt skal legge rammene for vern av vassdrag. Vi forutsetter at dette betyr at det ikke åpnes for utbygging i vernede vassdrag, men også at det tas hensyn til naturen der det utvides eller bygges nytt. Dette bør presiseres så tydelig som mulig som del av meldingen, og det bør legges opp til at det gjøres utredninger om den helhetlige naturpåvirkningen som følge av den planlagte utbygningen, spesielt med tanke på småkraft.

- Sterkere energieffektiviseringstiltak for folk flest umiddelbart

Det er minstestandard at meldingen viser til stortingets mål om 10TWh energisparing. Dette målet har ligget til grunn siden 2016 – det må snarest komme på plass en handlingsplan, som i tillegg til virkemidler også ser på mulighet for et skjerpet energisparemål.

WWF mener at støtten til energieffektivisering under ENOVA må økes ytterligere fra budsjettavtalen, opp til 1 milliard, hvor man utvider støttesatsene til energieffektiviseringstiltak som varmepumper, solkraft, smarte strømløsninger og etterisolering, slik at de blir lønnsomme og tilgjengelige for en større andel av befolkningen.

Dette må støttes gjennom nettariffer som motiverer til energisparing, hvor WWF foreslår at den gjeldende forskriften endres slik at energiledd utgjør minimum 50% va nettselskapets inntekter, tidsdifferensieringen forenkles, og at det kapasitetsbaserte fastleddet endres til å dekke gjennomsnittet av en lenger periode fremfor maksforbruk i en enkelttime. Dette vil kunne være et langsiktig og treffsikkert tiltak som kan bidra til kraftoverskudd og lavere strømgjeld for folk flest.

Vi må fornye oljenæringen, ikke forlenge oljealderen:

- 1,5-gradersmålet må få konsekvenser for norsk oljeaktivitet

Regjeringen har ikke på noen måte tatt innover seg advarslene fra FNs klimapanel og IEA når den skriver at man skal fortsette å lete etter olje og gass i nye områder og varsler at man gjeninnfører nummererte konsesjonsrunder.

Av tiltak for å motvirke klimarisiko vises det til at selskapene i større grad må opplyse om hvorvidt utbyggingene er lønnsomme i et 1,5 gradersscenario. Men dette må det gjelde den samfunnsøkonomiske lønnsomheten, ikke selskapenes lønnsomhet. Vi vet at flere av utbygginger som kommer med oljeskattepakka er ulønnsomme for staten, men ikke for selskapene. Dersom staten hadde tatt klimarisikoen på norsk sokkel på alvor så hadde de avvirket den midlertidige oljeskattepakken og heller sørget for at kompetansen og kapitalen i oljenæringen blir benyttet til grønn industriutvikling.

Energimeldingen legger opp til at det skal rapporteres på utslippseffekten fra nye oljefelt. Dette er ikke godt nok og mer rapportering er ikke løsningen. Norges institusjon for menneskerettigheter har støtte opp om dette og har i sin nyeste [rapport](#) slått fast at det vil være grunnlovsstridig å godkjenne nye felt ettersom man vet at dette vil bryte med 1,5 gradersmålet og at det derfor ikke er rom i loven for å godkjenne ny produksjon av olje og gass.

WWF mener derfor at klimameldingen må si stopp til alle nye utbygninger på norsk sokkel, slik at vi ikke forlenger oljealderen, men omstiller oljenæringen og sørger for at vi ikke forårsaker irreversible klimaendringer som vil ødelegge planeten.

- Grønn omstilling fremfor elektrifisering av oljeplattformer med landstrøm

Vi trenger mye elektrisitet til å erstatte fossil energi for å nå klimamålene. Men fornybar energi har også en naturkostnad og vi må bruke fornybar energi som en verdifull ressurs. Det er velkomment at regjeringen åpner for at elektrifiseringsvedtak for plattformer skal gjøres fra sak til sak ut ifra kraftsituasjonen i området, noe som vill åpne for reelle vurderinger hvorvidt landstrøm er best bruk av elektrisiteten.

Elektrifiseringen av sokkelen vil kreve store mengder kraft, trolig over 20TWh årlig allerede i 2030. Selv om man viser til havvindutbygning så legges det i energimeldingen ikke opp til at man vil kunne få bygget ut tilstrekkelig kapasitet til å møte dette behovet, og man vil trolig ikke kunne oppfylle en slik målsetning i praksis uten å beslaglegge kraft fra fastlandsnæringer og husholdninger.

WWF mener det må ligge til grunn krav om at oljenæringen skal bygge ut og finansiere tilsvarende mengde strøm som de beslaglegger gjennom elektrifisering av sokkelen. Landstrøm kan benyttes i enkelte tilfeller hvor det regnes som hensiktsmessig, der det ikke krever store nye naturinngrep for å bygge ut mer, og som ikke har stor negativ påvirkning i kraftmarkedet. Dette kan gjøres ved hjelp av en [omstillingsavgift på produksjon](#). Videre må legges tydelig krav om at elektrifisering kun må tilvirkes på eksisterende felt, og at det ikke under noen omstendighet brukes som påskudd for å legitimere nye utbygninger.

- Petroleums-skattesystem for mindre risiko og mer omstilling

Gjennom dagens petroleums-skattesystem bruker staten i dag milliarder på å finansiere ny oljeproduksjon. Gjennom de gunstige vilkårene tar staten mer risiko enn fortjeneste, og åpner for et skille mellom bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet og dermed stor klimarisiko til norsk økonomi.

Vi bør heller bruke inntekter fra oljeindustrien til løsninger som har livets rett i nullutslippssamfunnet. Oljeskattepakka som ble innført i 2020 sørger for så lønnsomme vilkår for nye oljefelt at annen industri skvises ut. Den må avvikles umiddelbart. I tillegg må vi ha en omstillingsavgift som legges på hvert produserte fat olje og gass fra norsk sokkel og som går til nullutslippsløsninger vil bidra til at vi får finansiert oppbygningen av nye grønne arbeidsplasser.

Videre legger energimeldingen nå opp til en endring i petroleums-skattesystemet slik at man går over til kontantstrømsbeskatning. WWF mener at det nye forslaget vil ikke ivaretar behovet for å tilstrekkelig redusere den enorme klimarisikoen staten tar på seg ved å fortsette å investere i olje og gass.

Selskapene må ta en større del av risikoen enn tidligere. WWF foreslår derfor en innretning på petroleums-skatten der friinntekten fjernes, men avskrivningstiden på seks år opprettholdes. En slik innretning vil ikke gi et investeringsnøytralt skatteregime, men overføre mer av risikoen til oljeprodusentene. Det kan imidlertid bidra til å begrense investeringstempoet på norsk sokkel og sørge for at det kun er de mest lønnsomme prosjektene som vil bygges ut.

- Globalt moratorium for mineralvirksomhet på havbunnen

Regjeringens energimelding legger opp til at man skal fortsette åpningsprosessen for mineralvirksomhet på norsk sokkel som ble igangsatt under forrige regjering. Så langt i åpningsprosessen har man gjennomført grunnlagsstudier, som tydelig viser at vi ikke har nok kunnskap om naturen og dens funksjon for dyphavet og økosystemtjenester. Uten å vite hva slags natur som finnes, og hvordan den fungerer, kan vi heller ikke vurdere virkningene av mineralvirksomhet på havbunnen.

Uten mulighet til å vurdere virkningen, risikerer vi å ødelegge den sårbare og unike naturen, med potensielt store negative konsekvenser for fiskeri og potensielle fremtidige næringer som bioprospektering. [Norge må](#)

[stans åpningsprosessen for mineralutvinning på havbunnen, og støtte et globalt moratorie \(midlertidig pause\) på havbunnsmineraler.](#) Dette støttes også av store aktører i næringslivet som Google, BMW og Volvo, over seks hundre dyphavsforskere og det Europeiske Parlamentet.

WWF mener derfor at energimeldingen må legge opp til å styrke kunnskapsinnhentingene våre på dyphavet, ressurser til teknologiske innovasjoner på batteriteknologi og samtidig satse på gjenvinning, gjenbruk og teknologiske nyvinninger som kan dekke mineralbehovet, slik at det grønne skiftet ikke går på bekostning av naturen.

-Storsatsning på grønt fremfor blått hydrogen

Det er velkomment at regjeringen varsler en storsatsning på grønt fornybart hydrogen i Norge, samt virkemidler som igangsetter en hydrogenøkonomi på etterspørselssiden, som i industri og shipping. Likevel er det rom for en mer ambisiøs satsning hvor regjeringen satt mål og midler til å sikre produksjon av minst 400 000 tonn grønt hydrogen innen 2030 og full hydrogenomlegging av norsk industri.

Vi mener at det er problematisk at det rettes store midler mot blått hydrogen fra gass. Lønnsomheten vil påvirkes og være utsatt for svingninger i pris på gass-råstoff, og IEA mener at grønt hydrogen vil utkonkurrere blått hydrogen. Blått hydrogen er heller ikke en nullutslippsløsning og har store assosierte utslipp i verdikjeden, noe som gjør det til en fordyrende og risikoutsatt mellomløsning som forlenger fossile forretningsmodeller og som har en utslippseffekt.

Statlige midler bør heller prioriteres grønt hydrogen, med utbygging av tilstrekkelig fornybar energi fra for eksempel havvind. Dette gjelder også infrastrukturprosjektene som vurderes av Gassco ved bygging av rørledninger enten for å koble Barentshavet på gassnettet i sør, eller egen rørledning for blått hydrogen.

Statens rolle for å ivareta natur i utbyggingen av havvind

Vi trenger en omfattende og grundig havvindsatsning som ivaretar marin natur. For å klare dette foreslår WWF flere grep i statens rolle i utbyggingen av havvind.

- Regjeringen vil legge til rette for en storstilt satsning på havvind. For å ivareta norsk maritim natur i den havvindutbyggingen kreves også en massiv investering i forskning og naturforvaltning, og mer ressurser til kartlegging og konsekvensutredninger.
- Det er et generelt problem i utbyggingen av fornybar energi at miljømyndighetene ikke får nok ressurser til å delta grundig i kartleggings- og konsekvensutredningsprosesser, og mandat til å avvise eller endre områder eller prosjekt som bryter med naturmangfoldloven. Dette bør staten ta grep for å forandre. Miljømyndighetene må for eksempel påse at vindkraftanlegg som vil føre til oppstyking av viktige leveområder eller trekkområder for ansvarsarter, truede og prioriterte arter ikke tildeles konsesjon.
- Verken naturmangfoldloven eller direktiv 2014/52/EU, (kalt EIA-direktivet), om vurdering av visse prosjekters miljøvirkning, gjelder lenger enn 12 nautiske mil fra Norges kyst, der havvind vil bli bygget. En utvidelse av begge disse lovene til full norsk økonomisk sone er nødvendig for å beskytte norsk maritim natur, og likestille konkurransevilkårene, og en god sameksistens, for forskjellige næringer til havs.
- Langsiktig bør Norge utvikle et system der staten utfører en første prosjektspesifikk konsekvensutredning, etter parametere tilsvarende et standardprosjekt, slik staten gjør i Danmark. Det vil gi et bedre og mer konsekvent datagrunnlag, og redusere utbyggingsrisiko for aktørene. Ikke minst sparer det tid i en havvindutbygging som haster, men der vi trenger gode miljødata over tid, siden miljøundersøkelsene kan gjennomføres allerede før rettigheter til området er tildelt. Kostnadene dette innebærer for myndighetene kan i ettertid belastes aktørene på tildelte konsesjoner.

- Det er behov for en helhet i planlegging av bruk av områder til havs, både for å kunne ta hensyn til ulik bruk, naturmangfold, og klima, og for å unngå konflikter. Staten må derfor etablere marine arealplaner som en del av de helhetlige forvaltningsplanene for norske havområder. Dette skal sikre at utbyggingen skjer på de riktige stedene, i tråd med kunnskap og helhetlige vurderinger.
- Det bør tydelig defineres hvilke områder som det *ikke* skal bygges havvind i. Dette er spesielt viktig i forhold til så kalte særlig verdifulle og sårbare områder, (SVO-områder), den nye marine verneplanen, og den kommende handlingsplanen for sjøfugl.
- Det bør også foreligge en rekke strenge natur-, og bærekrafts kriterier for konsekvensutredninger og tildeling av konsesjon - [Havvind på naturens premisser - WWF](#) .

Nødvendige grep for å ivareta natur i vindkraftutbygging på land

For å sikre at vindkraft på land fremover bygges på naturens premisser bør energimeldingen ta følgende grep:

Hjemmel for tidlig avslag, inngrepsfri natur, og infrastrukturindeks

Kriteriene for tidlig avslag må være rettslig hjemlet og sikre at vindkraft ikke bygges på bekostning av verneområder, naturtyper av nasjonal verdi (A), truede naturtyper, nasjonalt viktige friluftsområder og utvalgte kulturlandskap. Videre må kriteriene hindre utbygging som vil føre til oppstyking av viktige leveområder eller trekkområder for ansvarsarter, truede og prioriterte arter, eller inngrepsfri natur.

Implementering av naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (NML) legger til grunn at de miljørettslige prinsippene §§ 8-121 må fremgå tydelig i vurderingen av hver enkelt sak (jf. § 7). Dette har i liten grad blitt gjennomført. Det bør derfor tydeliggjøres hvordan de miljørettslige prinsippene §§ 8-12 i NML hensyntas i vurderingen av hver enkelt sak der en konsesjon blir tildelt. Særlig må § 9 – Førre-var-prinsippet i mye større grad enn i dag legges til grunn i behandling av vindkraftsaker.

Tap av karbonlager og opptak

Det bør presiseres at konsesjon skal avslås i tilfelle tapene av karbonlager og opptak er større en reduksjonen av karbonutslipp som vindkraftverket kan bidra til.

Lokal medvirkning, urfolks rettigheter, og arealavklaringer

Prinsipper og prosedyrer for lokal medvirkning må være forutsigbare og like for alle saker, med rettslig forankrede minimumskrav. Regjeringen bør derfor sikre at medvirkningsprinsippene fra plan- og bygningsloven ligger til grunn for en endret konsesjonsprosess. Fritt og informert forhåndssamtykke, (FPIC), som er et sentralt prinsipp i internasjonale konvensjoner og erklæringer om urfolks rettigheter, må følges i alle tilfeller hvor urbefolkning påvirkes av utbyggingsforslag. WWF mener at FPIC bør tolkes som at samtykke/godkjenning fra rettighetshavere er nødvendig for at en konsesjon skal kunne gis.

Naturavgift

WWF mener det bør innføres en naturavgift – der utbygger betaler en avgift tilsvarende kostnaden ved å restaurere like mye natur av samme type som utbyggingen berører – for å styre vindkraft og andre arealinngrep, vekk fra verdifull natur, og bidra til å finansiere restaureringstiltak.

Tilbaketrekking av konsesjon

Regjeringen må sikre at det innføres en rettslig hjemmel for å trekke tilbake en konsesjon dersom det framkommer ny kunnskap om konsekvenser for natur av vesentlig betydning som ikke var kjent da konsesjonen ble tildelt, eller naturkunnskap og naturmangfoldloven ikke er ivaretatt.

Miljøforvaltningens rolle

Regjeringen må sikre at det utvikles juridiske virkemidler som innebærer at det gjøres forsvarlige vurderinger i forbindelse med store naturinngrep. En egen tillatelse fra miljømyndighetene til inngrep som er konsesjonspliktige vil sikre systemet større legitimitet. Miljømyndighetene bør ha ansvar for å bestemme om et inngrep har akseptable miljøkonsekvenser, og bør også ha ansvar for utredninger og kartlegging, se neste punkt. For dette må de også tildeles tilstrekkelig med ressurser.

Bedre konsekvensutredninger

Regjeringen bør sikre at Miljødirektoratet får det formelle ansvaret for konsekvensutredning på klima- og miljøområdet, og at nye rutiner for kvalitetssikring blir innført. Regjeringen ønsker tydeligere minimumskrav og mer saksspesifikke krav til konsekvensutredninger, og foreslår i Meld. St. 28 (2019-2020) at NVE skal ha dialog med Miljødirektoratet om gjeldende utredningskrav, og vurdere om kravene til utredningsprogrammet skal endres. Vi mener at dette ikke er tilstrekkelig, og at det er Miljødirektoratet og Fylkesmannen som må ha det fulle ansvaret for å sette og vurdere utredningsprogram, også i den enkelte sak.